

ake,
v avst
ne njene
strijske
čevati o
colnini
eneje ne
dkorni k

e dni fra
jo, da in
la se bi
osno Fra
o anarhi
e je pos
sto anar

klo ne
šter Jer
bila po
je udi
v nemi
vzgaia.
kazati.
herein“
duhovnik
one tega
a je Fran
„Südm
antizmu,
e se ser
ti Neme
tjujemo
tjo v cer
iši Božji
v svoje
nego de
Kmetje
jerc“, d
kaj nazn
Sedaj t
j precej
jo za .
da se n
pojejo.
sebe pa
itne zide
Vinko,
Kajtebrig

n stu

hladili.
jejo in
ko vpra
skozi le
kajti ur
a streljat
ako ni
hrano m
met, del
mljišča.

rišlo vsle

inja in pomanjkljivost delavskih moči, to je kmetov, postaja dan za dnevom očitnejša, in gotovi gospodje so se spet le na „ubogo paro“ kmeta zmislili, mu pomagati, dobro vedeči, da če kmet ne bode na svojem zemljišču delal, ampak samo puško prezentiral, so takoj vsi stanovci z njim vred „ferdamani.“ Pa vsi ti, sicer lepi načrti, kako se naj kmetu pomaga, kako se naj izseljevanje v Ameriko in drugam zabrani, kako se naj delavske kmetijske roke pomnožijo na svojih kmetijah, ne pomaga nič, dokler se na naših ljudskih in meščanskih šolah ne predrugači učni red (Lehrplan).

Iz lastnega prepričanja uvidel in potrdil mi bode vsak še tako veliki sovražnik šole in vsega, kar je napredno, da se množina otrok nekaj v šoli uči, česar kot kmet, delavec nikdar v svojem življenju v praksi ne potrebuje in je tudi kot tak ne zastopi. Koliko uric se za gotovi nepotrebnih poduk potratijo, in popolnoma za prazen nič. Ali se ne bi te urice veliko koristnejše in pametnejše porabile, da se otroke v letnem času izven šole v prekrasno naravo pelje, jih teoretično in praktično seznanja s stanjem zemlje in pridelovanjem skusnih sadežev, torej učenje za kar je kmet stvorjen, da bi se na tak način učil svojo zemljo ljubiti in svoj kmetijski stan v časti imeti, ne pa da ga — sovraži, s tem „hajdi v Ameriko, v fabriko.“

Naša šola uči le, da naj bi nekaki uradniki bili, ne pa kmeti. Imamo sicer kmetijske šole, ali njih učenci se poživljajo za kmetijo, hočejo biti le oskrbniki, uradniki, nadzorniki, ne da bi se vcepila v njih mlado srce ljubezen do naprednega kmetovanja; nasprotno se ga tira od kmetije v tovarne itd., izseljevanje se podvojuje.

Kmetijske otroke, ki tvorijo precejšnjo večino ljudske šole, naj bi se na praktično urejena posestva dalo, kjer naj bi se v delu izurili kakor tudi v teoriji. Če bi tako vzgojena mladina šolo zapustila, bil bi kmetijski stan čaščen, spodbudljiv, prišel bi z lastno glavo misliti, ne bi se pustil od advokatov, duhovnov, profesorjev na volilne recepte komandirati, ampak rekel bi: jaz vam kruh pridelujem!

Šola stane stariše ogromno denarja, zato se tudi na pridnost veliko polaga zlasti; učiteljstvo mora biti strogo. Ali cela šola ima mnogokrat le ta uspeh, da zamore otrok kot mož tovarniškega (fabriškega) hlapca vlogo igrati. Zakaj se torej otrok v šoli nabija in se vendar svojemu stanu primerno ne uči? Tudi neumnež, ki je brez šole, znal bode gotovo v fabriki samokolnice voziti. Da pa bi se otrok obrt učil, teh je zelo malo, kmet pa biti noče. In kdo je kriv? Ne šola, ampak stariši, ki že večinoma komaj čakajo, da bi jim otrok kaj prislužil; zopet drugi kmetijski stariši hočejo imeti le iz njega gospoda kaplana, advokata, sploh gospoda, dasiravno tvori večina ljudskošolskih otrok le iz kmetijskih in kočlarskih starišev, torej kmetov; nočejo iz svojega kmetijskega otroka kmeta-naslednika, ampak škilijo za gospodom. Ne pomišljajo ne stariši, ne učitelji, kaka vrednost da uči ravno v kmetiskem stanu za deželo in dr.

Živo ter kmetško ljudstvo samo. Stariši grenijo v pričo svojih otrok kmetijski stan, hvalijo le druge stanove; ni čuda, da se v mladem neiskusnem srcu porodi misel: vse drugo biti, le kmet ne. Vsi hočejo le gospoda „špilati“, kmetiji pa hrbet pokažejo. Vseh drugih stanov imamo že po pet, deset namestnikov kot uradnikov, pa kmetijski stariši kar tirajo svoje otroke študirat, nevedoč, kako škodo povzročajo večkrat svojim otrokom, pred vsem pa samim sebi ter celotnemu kmetškemu stanu, medtem ko imamo grozno pomanjkljivost na delavcih, hlapcih in deklah. Kdor pa je že meščansko šolo obiskal, ta je sploh za kmetijo zgubljen. Pomisli se naj, pa trezno, ne samo milionarjem ampak sploh za vsacega gospoda, kaj bi se z gospodo zgodilo, ako bi kmet namah z zemeljskega površja zginil, ali rekel: jaz ne delam več, nočem drugih stanov preživeti!? Ali bi potem tudi kmet

rad gospoda špilal? Mislim da ne. Torej ljubezen do kmetijske grude rodi žlahten sad, vključ temu če je ravno zadolžen. Deloma se tudi temu pride v okom, ako se daje kmetu postranski zaslužek, ki ga ojači.

Tudi Avstrija bi zamogla s postavno šolsko preosnovo mnogo pripomoči napredku kmetovanja, pa bi se v kratkem dokazalo, da živi v Avstriji veselo, močno, gmotno, dobro podprto in zadovoljno ljudstvo, ki tudi res kaj zmore in je neomahljiv steber državnih zakladov.

Politični pustolovec.

Kralj Nikita črnogorski je torej v vprašanju Skutarija odnehal. Mnogo peres hoče zdaj iz črnogorskega vladarja nekega „junaka odnehanja“ napraviti. Glasom teh peres se je kralj Nikita v „usodni uri“ čez „nezvestobo Rusije“ hudo pritožil. Tudi se baje v krogih črnogorske vlade nasprotje proti Rusiji vedno bolj širi; kralj Nikita je baje tudi zaradi tega Skutari izpraznil, da s tem pred svojo deželo tudi proti Rusiji demonstira. Kako paše ta „demonstracija“ k najnovejšemu opominu Rusije, Skutari izprazniti, ne povedo niti najnovejši hvalospevi kralju Nikiti, ki znajo njegove „duševne boje“ v zadnjih dneh tako ginljivo popisati. V istini se je zadeva mnogo bolj prozaično izvršila.

Kralj Nikita do zadnjega dne ni mislil, da bode Avstro-Ogrska „resno nastopila“; nikdar ni hotel svojo „pravico na Skutari“ z orožjem v roki braniti. A ko je videl, da zahteva Avstro-Ogrska pod vsakim pogojem izpraznenje Skutarija, dal je zadnjo soboto brez vsacega „duševnega boja“ kratko odločen svojim finančnim agentom v Parizu nalog, da naj njegove izdatne denarne zaloge „à la hausse“ engajirajo; kajti „junaški sklep“, Skutari pustiti, moral je vse-kakor kurze navzgor pognati.

To je umazana zadeva, ki pa Avstro-Ogrsko nič ne briga. Treba jo je pa pribiti, da se čez vse slaspeve dokaže, da je črnogorski kralj Nikita navadni brezobzirni špekulant, ki se ravna zgolj po hipnem dobičku, katerega zamore prijeti. Iz tega vzroka pa se mora nastopiti tudi proti bajki, da se je kralj Nikita z Rusijo sprl in da imajo v Črnogori slabo mnenje o ruskem carju. Jasno je, kaj se hoče s takimi tendenčnimi poročili doseči: Ko je kralj Nikita denarni dobiček svoje operacije proti Avstro-Ogrski na borzi v Parizu v žep vtaknil, hoče se zdaj zopet Avstro-Ogrski „pošteno“ približati in se dela vsled tega sovražnika Rusije. Ali bodejo na Dunaju tako neumni, da bi verjeli tej stari nakani gospoda v Cetinju? Ali Avstrija in Rusija ne bodeta enkrat že trudni te igre, pri kateri izigrava prtiljkavi kraljič črnogorski eno državo proti drugi?

Skrb v tem oziru ni nevtemeljena, kajti na Dunaju še vedno ne znajo vključ vsem izkušnjam v zadnjih 20 letih s slovanskim elementom pravilno ravnati. Še vedno se ni izpoznalo, da so ti ljudje po navadi nezvesti in brezvestni politiki, ki roko, katero ližejo, v drugem hipu že ugriznejo. Da je avstro-ogrsko zunanja politika opetovano poskusila, s Črnogoro ljubkovati, ker je hotela na ta način Rusijo na jugu prekositi, koštalo je monarhijo mnogo denarja in še več na politični reputaciji. Politike, kakor se jih najde v Cetinju in v Beogradu, se lahko plača, ali z njimi zvezati se ne sme nikdar, ker le toliko časa služijo, dokler se jih ravno plačuje. To je avstro-ogrsko balkanska politika vedno prezrla. Zato so nove simpatije kralja Nikite za Avstro-Ogrsko stvar, ki jo je sprejeti z veliko previdnostjo. Ceniti jih je le kot novo finto političnega pustolovca.

(„Freie Stimmen.“)

Novice.

Železniška nesreča na Balkanu. Na progi proti Drami trčila sta dva vojaška vlaka Bulgarov skupaj. 150 bulgarskih vojakov je bilo takoj mrtvih, več kot 200 pa težko ranjenih.

Nova živinska kuga. Na Litavskem se je pojavila nova živinska bolezen, ki jo imenujejo po njenem iznajditelju „Boliger-kuga.“ Pojavlja se najprej pri zajcih in drugi divjačini, a potem se razširi hitro tudi na govedo in drugo domačo živino. Bolezen je tembolj nevarna, ker je še neznana, jako hitra in izredno nalezljiva. Na domeni Wierchowice umorila je ta kuga v dveh tednih 60 kosov govede.

Iz Spodnje-Štajerskega.

„Poetovia.“ Oblast je zdaj konečno in pravomočno koncesijonirala veliko električno podjetje „Poetovia“, ki se namerava pri Ptuj zgraditi. S tem je uresničenje tega v gospodarskem oziru vevlačnega podjetja zasigurjeno.

Polom v Laškem. Veliki polom v Laškem bode zdaj vendar ugodno rešen, tako da prizadeti ne bodejo nobene škode trpeli. Za saniranje posojilnice se bode namreč dobilo iz štajerskega sklada 200.000 K posojila, za katero prevzame država 3% obrestovanje. Ta svota bode za uređitev razmer zadostovala. S tem bode pa tudi menda brezvestni gonji prvakov konec, ki so hoteli nesrečo v svoje politične namene izkoristiti.

Popravek. V dražbeni oklic glede razprodaje posestva g. Rudolfa Dergan se je vrnila, ne po naši krivdi, napaka. Razprodaja se vrši namreč dne 27. maja 1913, ne pa dne 20. maja. Cenjeni interesi naj blagovolijo to na znanje vzeti.

Velika „erbijska.“ Tedne in mesece sem govorijo v okolici Ptuja že o velikanski „erbijski“, ki so jo baje sorodniki po nekem v Ameriki umrlem Pavlu Ramšaku dobili. Govorilo se je, da je Ramšak 2½ milijona kron zapustil in pilo se je na ta račun, da je vse vriskalo... Izvedeli smo, da je sledeče istina: Pavel Ramšak je dne 11. septembra 1912 v „Congo-Mine“ pri Trinidadu (Colerado) smrtno ponesrečil. Mož ima v Polani in v Št. Janžu pri Ptuj dva brata Antona in Jožefa Ramšaka. Ta dva sta podedila njegovo zapuščino. Ali ta dedščina ne znaša 2½ milijona, temveč le 500 dolarjev, to je okroglo 2.500 kron, od katerih je pa tudi še razne troške odtegniti. Vso veselje je bilo torej prerano!

Požar. V Cirkovcu pri Šoštanju je pogorela hiša in gospodarsko poslopje posestnika Dobovičnik. Nekdo je nalašč iz maščevanja zažgal. Škoda znaša 4000 K, posestnik pa je le neznatno zavarovan.

Sejemska sleparija. Na sejmu v sv. Filipu pri Kozjem prodal je posestnik Zavoršek iz Serone posestniku Gaberšku kravo za 105 goldinarjev. Zvabil ga je potem na samotni kraj in mu dal 1505 kron, češ da sta se za krone in ne za goldinarje zmenila. Zavoršek seveda za to ceno krave ni hotel dati; ali Gaberšek ga je vrgel v jarek in je kravo odgnal.

Pri kvartanju so se hlapci Pitrof, Zerof in Ravnjak v Planini stopli. Pirof in Zerof potegnili sta nože in sta z njimi osuvala Ravnjaka, ki je bil smrtnonevarno ranjen. Težko da bi okrevail. Storitela sta že zaprta.

Sodniji naznanjen je posestnik Anton Jager iz Drevencia, ker je na zverinski način svojo kravo mučil. Take divjake naj bi se občno kaznovalo.

Pobegnil je iz Maribora spediter Unterkofler, ki je prišel v konkurz.

Vlom pri lastnem očetu. V bližini Stradene vlomil je pri posestniku Prauwallner njegov lastni sin in mu ukradel 200 K. Najprej so tatvine nekega družega dolžili. Ali orožniki so kmalu resnico na dan spravili.

Smrtna nesreča. Pri delu udaril se je ru-

Na predstraži

se opazi približevanje sovražnika najprvo, ali predstraža je tudi največji nevarnosti izročena in mora biti v svoje varstvo posebno previdna. Taka predstraža je tudi glava človeka, obraz,

ušesa in nos in ti organi so vetru in vremenu najbolj izročeni. Nahod, bolečine v zobeh in ušesih, glavobol, obrazne neuralgije, z njimi zvezano pomanjkanje spanja in marsikatera bolezen, ki nam grozijo vsled prehlajenja ali prepiha, zamoremo pa kmalu zopet odpraviti, ako

imamo pri hiši Fellerjev bolečine odpravljajoči zeliščni esenc-fluid z znamko „Elzafluid“. Našim čitateljem priporočamo, 12 steklenic za K 5.— in Fellerjeve odvajajoče „Elza-kroglice“ 6 škatljic za K 4.— franko od E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz št. 241 (Hrvatsko) naročiti. k — —